
Bestemd voor:	Vaste commissie I&W
Onderwerp:	Position paper iz Kaderrichtlijn Water
Datum:	18 juni 2026
Ingebracht:	RIWA-Rijn
Opgesteld:	RIWA-Rijn
Aantal blz.:	2
Kopie aan:	n.v.t.

Verzoek aan de tweede kamer

RIWA-Rijn vraagt de Tweede Kamer om zich uit te spreken voor behoud en versterking van de Kaderrichtlijn Water als beschermingskader voor drinkwaterbronnen. Versnelling van vergunningverlening voor kritieke grondstoffen mag niet leiden tot versoepeling van waterkwaliteitsnormen, afzwakking van het verslechteringsverbod of afwenteling van vervuiling op benedenstroomse landen, drinkwaterbedrijven en burgers. De oplossing ligt niet in meer ruimte om te lozen, maar in betere bronaanpak, transparantere vergunningverlening, toepassing van beschikbare zuiveringstechnologie en sterkere Europese solidariteit in internationale stroomgebieden.

RIWA-Rijn vraagt de Kamer om bij de minister en de Europese Commissie aan te dringen op vijf punten om het beleid te veranderen:

1. **Geen verzwakking van de Kaderrichtlijn Water.** Behoud het verslechteringsverbod, het voorzorgsbeginsel en het beginsel dat de vervuiler betaalt.
2. **Beperk eventuele herziening tot betere uitvoerbaarheid en transparantie.** Versnelling van vergunningverlening mag niet worden bereikt door lagere normen of ruimere lozingsmogelijkheden.
3. **Neem benedenstroomse effecten volwaardig mee in het impact assessment.** De kosten voor drinkwaterzuivering, ecologische schade, droogtesituaties en cumulatieve lozingen moeten expliciet worden beoordeeld.
4. **Stel een Europese milieukwaliteitsnorm voor lithium vast, of wijs lithium aan als rivierspecifiek verontreinigende stof.** Daarmee kunnen vergunningverleners tijdig sturen en kan onherstelbare schade worden voorkomen.
5. **Versterk transparantie en participatie in grensoverschrijdende lozingsvergunningen.** Maak stofinformatie, concentraties en risicoanalyses digitaal beschikbaar voor relevante stakeholders in het hele stroomgebied

Toelichting op gevraagde beleidsveranderingen

1. Nederland is benedenstrooms: wat bovenstrooms wordt toegestaan, komt bij ons terecht

RIWA-Rijn vertegenwoordigt het belang van schoon en gezond rivierwater als bron voor de drinkwatervoorziening van meer dan vijf miljoen Nederlanders. De Rijn is geen abstract watersysteem, maar een directe bron voor drinkwater, natuur, landbouw, industrie, recreatie en scheepvaart. Juist daarom raakt de voorgenomen herziening van de Kaderrichtlijn Water Nederland in de kern.

De tussenrapportage van de EU-rapporteur bevestigt wat RIWA-Rijn in de praktijk dagelijks ervaart: Nederland heeft als benedenstrooms land relatief veel last van bovenstroomse verontreiniging en moet daardoor meer investeren om drinkwater schoon, veilig en betaalbaar te houden. Als Europese regels worden versoepeld, worden de gevolgen niet gelijk verdeeld. De baten van ruimere vergunningverlening kunnen bovenstrooms terecht komen, terwijl de kosten benedenstrooms worden betaald — door drinkwaterbedrijven, waterschappen, overheden en uiteindelijk burgers.

Daarmee is de discussie over de KRW niet alleen een milieudiscussie. Het gaat ook over volksgezondheid, leveringszekerheid, betaalbaarheid van drinkwater, rechtszekerheid voor watergebruikers en eerlijke verdeling van kosten binnen Europa.

2. De huidige KRW biedt al ruimte; verzwakking is niet nodig

RIWA-Rijn onderschrijft het belang van strategische grondstoffen voor de energietransitie, digitalisering en Europese weerbaarheid. Maar dat doel vraagt niet om een verzwakking van de Kaderrichtlijn Water. Uit de tussenrapportage blijkt dat bij veel Nederlandse en Brusselse gesprekspartners grote twijfel bestaat over nut en noodzaak van de voorgestelde wijziging. De huidige KRW biedt al mogelijkheden voor economische activiteiten, mits de waterkwaliteit niet verslechtert en passende maatregelen worden genomen.

Dat is precies de juiste balans. Kritieke grondstoffen zijn belangrijk, maar schoon water is óók een kritieke grondstof. Sterker nog: zonder schoon water komen volksgezondheid, landbouw, natuur, industrie en economie onder druk te staan. Een herziening die de bescherming van waterkwaliteit verzwakt, creëert daarom geen strategische autonomie, maar een nieuwe afhankelijkheid: afhankelijkheid van steeds complexere, duurder en kwetsbaardere drinkwaterzuivering.

De tussenrapportage wijst er bovendien op dat betere alternatieven beschikbaar zijn en dat koplopende mijnbouwbedrijven al maatregelen treffen om waterverontreiniging te beperken. Technologie is voorhanden; het is kosteneffectiever om bedrijven te ondersteunen bij toepassing daarvan dan om vervuiling toe te staan en de kosten later af te wentelen.

3. Lithium in het Rijnstroomgebied is een waarschuwend voorbeeld

De opkomst van lithiumwinning, -verwerking en -recycling in het Rijnstroomgebied laat zien waarom voorzorg noodzakelijk is. RIWA-Rijn vraagt al langer aandacht voor de risico's van lithium voor drinkwater en biodiversiteit. In de woordbijdrage voor de ICBR wijst RIWA-Rijn erop dat er inmiddels kennis en meetgegevens beschikbaar zijn om natuurlijke achtergrondwaarden vast te stellen, en dat een milieukwaliteitsnorm voor lithium of de status van rivierspecifiek verontreinigende stof nodig is om lithiumlozingen tijdig te begrenzen.

De casus van lithiumrecycling in Duitsland illustreert de benedenstroomse kwetsbaarheid. In de tussenrapportage wordt beschreven dat bij droogte de relatieve concentratie lithium in de Rijn kan toenemen, en dat een fabriek bij Dormagen het lithiumgehalte bij Lobith potentieel aanzienlijk kan verhogen. Omgekeerde osmose kan een oplossing bieden, maar moet dan bij de bron worden toegepast en niet pas benedenstrooms bij de drinkwaterbereiding.

Dit is de kern van bronbescherming: voorkom dat schadelijke stoffen in de rivier terechtkomen. Wat technisch bij de lozer kan worden opgelost, mag niet worden doorgeschoven naar drinkwaterbedrijven en consumenten.

4. Versnellen kan juist door transparantie, niet door minder bescherming

RIWA-Rijn ziet in de praktijk dat grensoverschrijdende vergunningprocedures vaak onvoldoende toegankelijk zijn. Vergunningaanvragen voor lozingen worden lokaal bekendgemaakt, dossiers zijn soms alleen fysiek en op papier in te zien, digitaal zoeken is onmogelijk en kopiëren van relevante onderdelen wordt geregeld beperkt. Dat belemmert betekenisvolle participatie door partijen die juist deskundigheid hebben over risico's voor drinkwater, ecologie en rivierfuncties.

Wie vergunningverlening wil versnellen, moet beginnen met betere informatievoorziening. Voor bescherming van de Rijn is niet nodig dat alle interne bedrijfsdetails openbaar worden. Wel moet duidelijk zijn welke stoffen in welke concentraties worden geloosd, welke risicoanalyse is uitgevoerd en hoe rekening is gehouden met drinkwater, biodiversiteit en andere functies van het rivierwater. Ook de industrie heeft belang bij goed afgestemde vergunningen: die bieden rechtszekerheid en verkleinen de kans op latere aanscherpingen, maatschappelijke weerstand of claims.

Daarom pleit RIWA-Rijn voor een Europees minimumniveau voor transparantie bij lozingsvergunningen in internationale stroomgebieden: digitaal toegankelijk, doorzoekbaar, tijdig beschikbaar en bruikbaar voor betrokken stakeholders.

5. De KRW moet richting 2027 worden uitgevoerd, niet afgezwakt

De KRW-doelen voor 2027 vragen om realisme in uitvoering, maar niet om verlaging van ambitie. De tussenrapportage benoemt dat een wijziging van de KRW het halen van de doelen kan bemoeilijken en dat waterorganisaties en PBL water nadrukkelijk zien als essentiële grondstof, terwijl drinkwater schaarser wordt doordat water moeilijker te zuiveren is.

RIWA-Rijn begrijpt de discussie over uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid. Verbetering moet zichtbaar kunnen worden gemaakt, ook wanneer nog niet alle indicatoren voldoen. Maar dat is iets anders dan normen versoepelen of het beschermingsniveau verlagen. Het uitgangspunt moet blijven: geen achteruitgang, aanpak aan de bron, toepassing van best beschikbare technieken en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Slot

RIWA-Rijn bestaat 75 jaar vanuit één opdracht: de Rijn beschermen als bron van drinkwater. De geschiedenis laat zien dat nieuwe industrieën steeds opnieuw nieuwe risico's voor de rivier met zich meebrengen. De les is niet dat ontwikkeling moet worden tegengehouden. De les is dat ontwikkeling alleen duurzaam is wanneer zij de bron van ons drinkwater respecteert.

De energietransitie en Europese grondstoffenstrategie vragen om snelheid, maar ook om wijsheid. Schoon water is geen hindernis voor Europese weerbaarheid; het is er een voorwaarde voor.

Dr. G.J. Stroomberg, Directeur

RIWA-Rijn - Vereniging van Rivierwaterbedrijven

E: stroomberg@riwa.org / M: +31 6 30114547 / T: +31 30 600 9036 / I: www.riwa-rijn.org